

ZE SZKOLNEJ ŁAWY

Z HISTORII NAJBLIŻSZEJ OKOLICY CZY WIESZ...

Lyniew, to wieś, która w XIX wieku nazywała się Łyniów. W 1827 roku zamieszkiwało ją 219 mieszkańców w 33 domach budownictwa drewnianego. Na powierzchni 2 ha istniał dawniej ośrodek dworski, posiadający skromny, szlachecki dworek modrzewiowy, kryty gontem i otoczony niewielkim ogrodem.

Historia tych terenów związana jest częściowo z postacią Tadeusza Kościuszki. Starsza siostra Kościuszki, Anna - żona Piotra Estki, trzymała w dzierżawie niewielki majątek w pobliskich Dołholiskach. Tadeusz Kościuszko odwiedził siostrę dwukrotnie. Ostatni raz po powrocie z Ameryki, około 1784-1785 roku. Wtedy na ołtarzu w starej cerkwi zawiesił otrzymany z rąk Washingtona order Cincinnata. Niestety, cerkiew została zniszczona, order zaginął.

Przy dworze Kościuszko własnoręcznie wybudował pomnik, w którym ukrył dokumenty, ale i one zaginęły.

KONKURS „Z KART HISTORII”

POWSTANIE STYCZNIOWE

W bieżącym miesiącu wypada rocznica wybuchu powstania styczniowego. Niniejszy konkurs jest poświęcony ostatniemu zrywowi zbrojnego Polaków w XIX wieku.

Podobnie jak poprzednie próby przykrycia niepodległości powstanie

styczniowe zakończyło się przegraną. Tysiące Polaków wywieziono na Syberię, język polski usunięto z urzędów i szkół, zlikwidowano odrębność Królestwa Polskiego, powołując w jego miejsce Kraj Nadwiślański. Przez następne lata, na znak żałoby narodowej, spora część społeczeństwa nosiła czarne stroje, a także biżuterię z symbolami narodowymi.

O kim mowa: „W latach 1845-1862 służył w wojsku rosyjskim. Podczas powstania styczniowego był jego ostatnim dyktatorem. Zwolennik twardej i bezkompromisowej walki z zaborcą, zreorganizował powstańcze siły zbrojne i usiłował powołać pospolite

ruszenie chłopów. Został aresztowany 11 kwietnia 1864 roku, a następnie stracony na szubienicy - na stokach Cytadeli warszawskiej - 5 sierpnia 1864 roku.”

Podaj również dokładną datę wybuchu powstania styczniowego.

Odpowiedzi prosimy składać do koleżanki Marty Kiryczuk z klasy V.

ROZMYŚLANIA ZE SZKŁANKĄ JOGURTU W RĘCE - MLEKO

Nie tak dawno w naszej szkole odbył się konkurs plastyczny „Dary z mleka”. Cieszył się ogromnym powodzeniem. To dobrze, ponieważ wspomniana inicjatywa pozwoli zapamiętać, że przetwory z mleka powinny być w jadłospisie każdego człowieka.

Krowa jest „maszyną” produkującą mleko. Działa bardzo

**CZYTELNIKOM
„ZE SZKOLNEJ
ŁAWY”
W NOWYM 2001
ROKU, NA POCZĄTKU
NOWEGO STULECIA
ORAZ TYSIĄCLECIA
NAJSERDECZNIEJSZE
ŻYCZENIA ZDROWIA,
RADOŚCI,
ŻYCZLIWOŚCI
I SPOKOJU SKŁADA
SAMORZĄD
UCZNIOWSKI**

prosto: krowa zjada trawę i kwiatki, a z jej wymion płynie mleko.

Mleko powstaje wkrótce po urodzeniu przez krowę cielaczka. Ale kiedy doi ją się codziennie, to ma ona nadal mleko, chociaż cielak już go nie potrzebuje.

Niektóre rasy, takie jak fryzyjska, holenderska, alpejska dają mnóstwo mleka.

Wydojone mleko wiezie się w chłodzonych cysternach do mleczarni. Tu filtruje je się, aby usunąć wszelkie nieczystości i poddaje badaniom by stwierdzić, czy nie zawiera niepożądanych bakterii.

Wszystkie urządzenia, które mają kontakt z mlekiem muszą być idealnie czyste. Świeże mleko szybko się bowiem psuje. Dlatego trzeba je odpowiednio konserwować.

Ludzie odkryli, że mleko jest smaczne i zdrowe.

LUDZKA WRAŻLIWOŚĆ POWRACA NA SZLAK NATURY?

Nadeszła zima. Las, co prawda, nie okrył się jeszcze białą puszystą pierzynką śniegową, ale temperatura w nocy spada poniżej zera.

Wydaje się, że zwierzęta zapadły w sen zimowy. Borsuk już śpi, jeź zasnął w swojej norze. Ale co to?

Coś rusza się pod krzaczkiem! To zając nadstawił słuchy i słucha czy może bezpiecznie skubać resztki zielonej trawki. Między drzewami przemykają sarny szukające pożywienia. Trudno zwierzętom przeżyć zimowe miesiące. Pomóżmy im!

Zaplanuj działania, które pomogą zwierzętom przetrwać zimę. Wykorzystaj w tym celu dostępne Ci źródła informacji (encyklopedie, płyty multimedialne, podręczniki itp.) Pracę możesz przestawić w formie plakatu, wywiadu np. z przedstawicielem Polskiego Związku Łowieckiego, wypracowania, artykułu prasowego, itp.

Oryginalne prace nagrodzimy.

GEOGRAFICZNA WKŁADKA EDUKACYJNA
Na zamieszczonej mapie konturowej Afryki dowolnymi symbolami (np. kolejnymi cyframi) zaznacz:

- ◆ dwa morza i dwa oceany,
- ◆ co najmniej trzy zatoki,
- ◆ co najmniej dwie wyspy,
- ◆ co najmniej pięć rzek,
- ◆ co najmniej trzy jeziora.

W tabeli, której wzór zamieszczamy niżej, wypisz nazwy co najmniej dziesięciu państw i ich stolic, w tym wszystkich państw położonych nad Morzem Śródziemnym. Wykorzystaj mapę polityczną Afryki.

Lp.	Nazwa państwa	Stolica

Korzystając z podziałki liniowej podanej przy mapie konturowej oraz z mapy fizycznej Afryki zamieszczonej w atlasie oblicz odległość w linii prostej między Przylądkiem Igielnym a Przylądkiem Białym.

Wasze rozwiązania zbiera koleżanka Ela Stupak z klasy V.

Zbliżają się ferie. Będziesz miał więcej czasu. Weź udział w konkursach ogłoszonych w „Ze Szkolnej Ławy”.

Rozstrzygnięcie po feriach! Przyjemnego wypoczynku z naszą gazetką w rękę - Samorząd Uczniowski

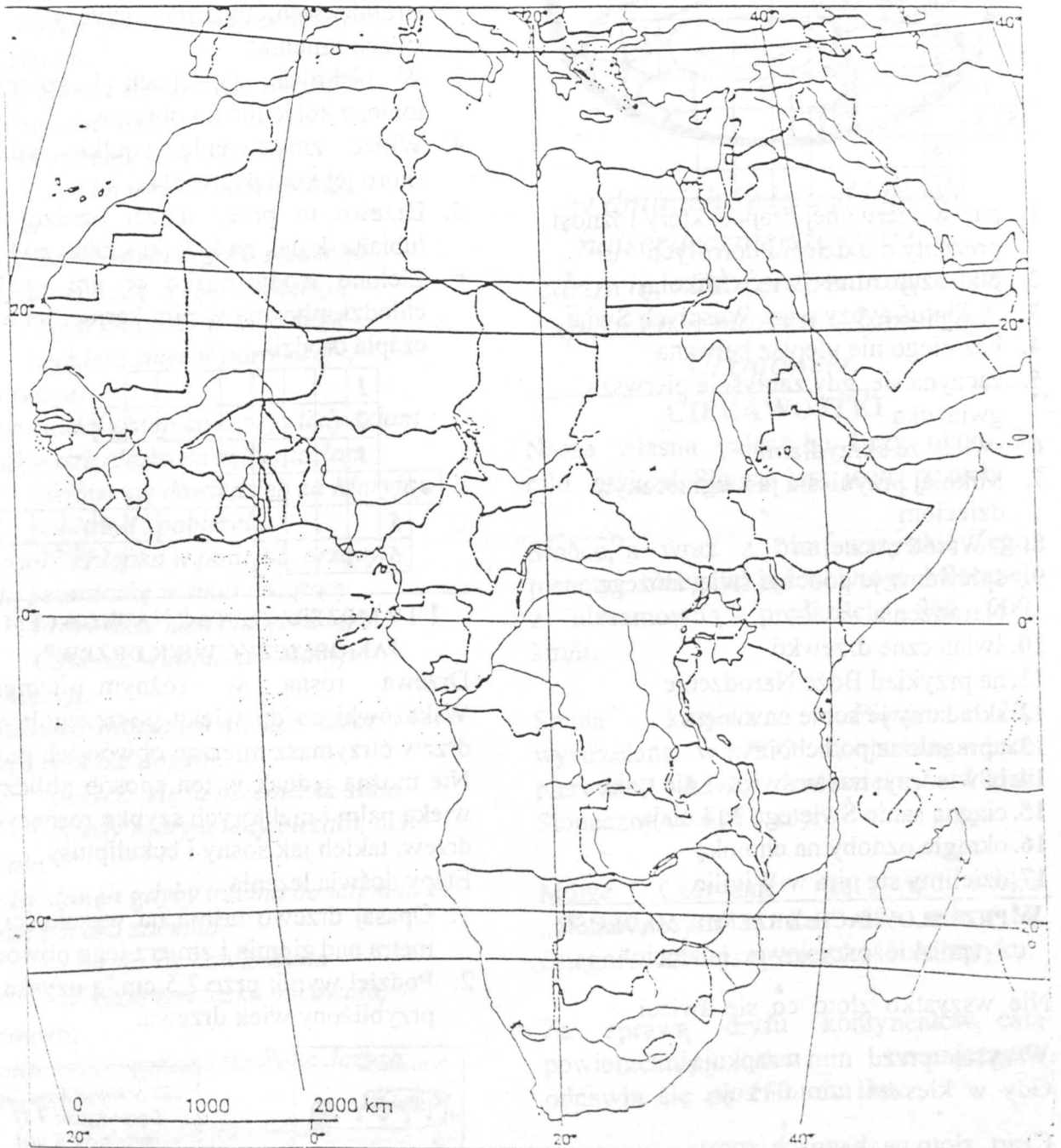
ODPOWIEDZI NA PYTANIA KONKURSOWE (NR 4/2000)

„Z kart historii”- cytowany fragment opowiadał o Dobrawie, która była matką pierwszego króla Polski - Bolesława Chrobrego.

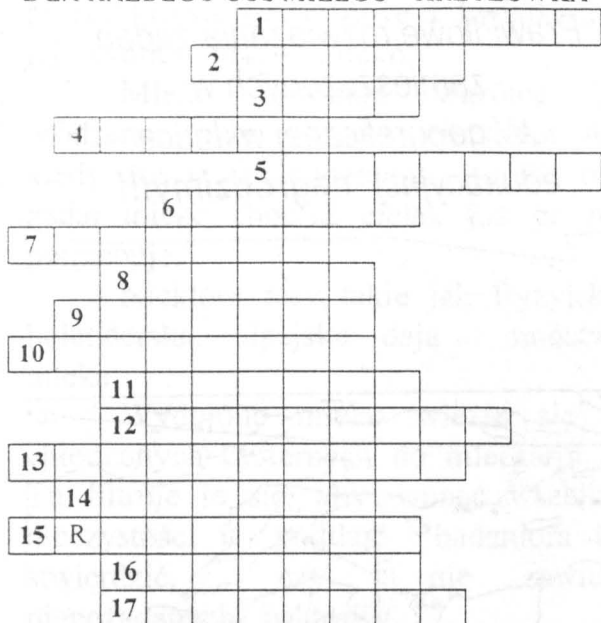
„Takie trzy pytania dla przyrodników”: lekarz pytał o tasiemca (pasożytniczy organizm bytujący w przewodzie pokarmowym człowieka), myśliwy wspominał o samicy łosia, zoolog zachwycał się nietoperzem.

Prawidłowe rozwiązania zadań
zamieszczonych w
„W geograficznej wkładce
edukacyjnej” **nagrodzimy!!!**

DLA KAŻDEGO COŚ MILEGO - KRZYŻÓWKA

1. pan w czerwonej czapce, który roznosi prezenty dla dzieci i dorosłych
2. podróżuje nimi Święty Mikołaj
3. ... Tintuś życzy wam Wesołych Świąt
4. bez niego nie ulepisz bałwana
5. zaczyna się, gdy zabłyśnie pierwsza gwiazdka
6. święty ze skrzydłami
7. Mikołaj przyniesie ja niegrzecznym dzieciom
8. „ Wśród nocnej ... ”
9. śpiewamy je podczas świąt Bożego Narodzenia
10. świąteczne drzewko
11. na przykład Boże Narodzenie
12. składamy je sobie na święta
13. upragnione pod choinką
14. odwiedzają nas w święta i nie tylko
15. ciągną sanie Świętego Mikołaja
16. okrągłe ozdoby na choinkę
17. dzielimy się nim w Wigilię

W PRZYSŁOWIACH DRZEMIE MĄDROŚĆ (polskie przysłowia o złocie)

Nie wszystko złoto co się świeci.

Wszyscy przed nim czapkują,
Gdy w kieszeni złoto czują.

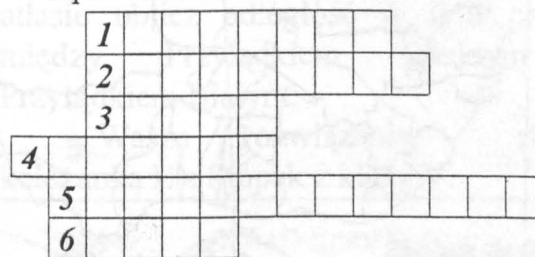
Czart złoto na bagnach suszy.

Złoty orzeł wszędzie doleci,
Złoty klucz wszystkie bramy otworzy.

KRZYŻÓWKA Z KONKURSEM NIE TYLKO DLA DOROSŁYCH

Po wypełnieniu krzyżówki otrzymasz hasło. Ogłaszamy konkurs plastyczny na najładniejszą pracę przedstawiającą postać, która kryje się w rozwiązaniu krzyżówki.

1. Gust ma dziwny, jak na taką maleńką ptaszynę, kiedy inni dziobią ziarno - ona je słoninę...
2. Małe słoneczka, rosną przy strumieniach, kaczki użyczyły im swego imienia...
3. W pięknych zapachach i kolorach tonie, a kolce ma ku obronie...
4. Widać zmartwienie wielkie miała, skoro jej kora posiwiała...
5. Drzewo to przez dzieci bardzo jest lubiane, kulek na ludziki szukaj pod ...
6. Zielone wody oczko w dni upalne chłodzi, pływają w nim karpie, po nim czapla brodzi...

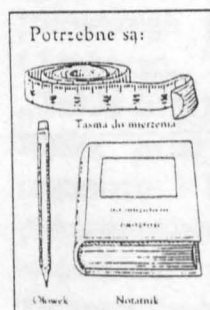

I TY MOŻESZ ZOSTAĆ NAUKOWCEM JAK OBLICZYĆ WIEK DRZEW?

Drzewa rosną w różnym tempie. Wskazówki co do wieku poszczególnych drzew otrzymasz mierząc obwód ich pnia. Nie można jednak w ten sposób obliczyć wieku palm i niektórych szybko rosnących drzew, takich jak sosny i eukaliptusy.

Etapy doświadczenia:

1. Opasaj drzewo taśmą na wysokości 1 metra nad ziemią i zmierz jego obwód.
2. Podziel wynik przez 2,5 cm, a uzyskasz przybliżony wiek drzewa.

„Ze Szkolnej Ławy” to
Twoja gazeta. I Ty
możesz coś w niej
napisać. Materiały
zbiera kol. Kasia
Banaszczyk kl. IV

OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

Poniżej drukujemy słowa pięknej starej kolędy, którą Asi Jednous i Edycie Borsuk zaśpiewała pani Marianna Gryczuk.

Serdecznie Pani dziękujemy.

Stała się nam nowina...

*Stała nam się nowina miła, Panna Maryja
syna powiła*

Powiła go z wielkim weselem.

*Będzie on naszym Zbawicielem,
Zbawicielem.*

*Król się Herod zafrasował, wszystkie
działki wyciąć kazał*

Maryja się dowiedziała

*Z swoim synalkiem uciekała,
uciekała.*

*I napadła chłopka w polu orzącego
swoją pszeniczkę z ręki siejącego,
Siejże chłop ku w Imię moje
Będziesz zbierał jutro swoje,
jutro swoje.*

*Nie powiadaj chłop ku zem ja tędy szłam
malutkie dzieciątko na ręku niosłam
Żydowi się dowiedzieli za Maryją
pobieżeli, pobieżeli.*

*I napadli chłopka w polu już orzący,
swoją pszeniczkę w snopy wiążący.
Powiedzże nam chłop ku miły.
Czyś nie widział ach Maryji,
ach Maryji.*

*Widziałem, widziałem ale łoni teraz
Maryji nikt nie dogoni.*

*Jeszcze się ta pszeniczka siała
Kiedy Maryja tędy bieżała, ach
bieżała.*

*I żydzi stanęli gdyby trzcina bo ich moc
Boska bardzo zaćmiła*

*Maryja się dowiedziała
W ciemnym lasku nocowała,
nocowała.*

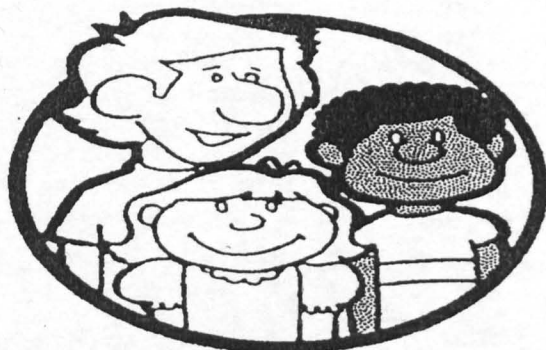
*Z lodu ognia wykrzesła Pana Jezusa
ogrzewała*

*W pieluszki go owijała
I do siebie przytulała,
przytulała.*

*Ach lulajże mocny Boże, twój majestat
ściele łoże,*

*A lulajże mocny Boże,
Twój majestat ściele łoże,
ściele łoże.*

Wszystkim Babciom i Dziadkom

*w dniu ich święta składamy
najserdeczniejsze życzenia
zdrowia, radości z wnucząt oraz
spełnienia marzeń - Samorząd
Uczniowski.*

CIEKAWOSTKI

Nasza własna galaktyka liczy około 2 mld gwiazd. Słońce jest jedną z nich.

Słońce, a wraz z nim wszystkie jego planety, obiegają jądro Drogi Mlecznej z niesamowitą - prędkością 900 000 km/h.

Sonda kosmiczna *Pionier 10*, wystrzelana w 1972 r., opuściła - jako pierwsze dzieło człowieka - Układ Słoneczny w 1983 r.

Morze Czerwone jest w wieku „niemowlęcym”. Za 60 mln lat osiągnie dzisiejszą szerokość Atlantyku.

Za sprawą dryfu kontynentów, cała powierzchnia den oceanicznych odnawia się co 150 mln lat.

Skamieniałości odnajdowane na Antarktydzie wskazują, że ten lodowaty kontynent niegdyś był skapany w równikowym Słońcu.

JUŻ PO FERIACH II ETAP KONKURSU „WIEDZA O UNII EUROPEJSKIEJ”. MOŻE TOBIE ZOSTANIE WRĘCZONA JEDNA Z NAGRÓD? WYKORZYSTAJ FERIE NA USYSTEMATYZOWANIE WIADOMOŚCI. ZADBAJ O SWOJĄ WIEDZĘ... POWODZENIA! PONIŻEJ PRZEDSTAWIAMY PRZYKŁADOWE PYTANIA ORAZ MAPĘ KONTUROWĄ EUROPY.

1. Na mapie Europy podpisz stolice:
  - a) kolorem zielonym - państw członkowskich UE,
  - b) kolorem niebieskim - państw stowarzyszonych z UE.
2. Na mapie politycznej pomaluj państwa UE właściwie dobranymi kolorami, w zależności od kolejności ich wstępowania do tego ugrupowania.
3. Wymień główne instytucje, które kierują UE. Jakie są ich zadania?
4. Na podstawie zebranych wiadomości rozpoznaj kraje UE i podaj ich stolice.
  - a) „kraj nisko położony - Nederland”; leży nad Morzem Północnym, u ujścia Renu i Mozy
  - b) leży na półwyspie i wyspach; opiera się o Alpy
  - c) kraj skandynawski, leży na półwyspie i wielu wyspach obejmujących prawie 30% powierzchni kraju
  - d) niewielki kraj, którego nazwa jest taka sama, jak nazwa jego stolicy
  - e) kraj skandynawski, leży nad Morzem Bałtyckim, nasz zamorski sąsiad.

Pracował Zespół Redakcyjny Samorządu Uczniów: Marta Kiryczuk, Irena Stupak, Kasia Banaszczyk, Agnieszka Olesiuk, Agnieszka Baranowska, Asia Jedyniak, Paulina Białaszkiewicz, Sylwia Kisiel, Anna...